

Hyvinvointilautakunnan lausunto Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymälle (Keusote)

Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän perussopimuksen (21.6.2017) 3 §:n mukaan kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla ne sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka eri lakien mukaan ovat jäsenkuntien järjestämisvastuulla. Pykälän mukaan palvelut toteutetaan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä tukien asukkaiden itsenäistä arjessa selviytymistä. Järjestämisvastuuseen kuuluvat ehkäisevät, korjaavat ja hoitavat, kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena.

Tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä (Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän perussopimus 3 §).

Sopimuksen 21 §:n mukaan kuntayhtymä valmistelee ajantasaisen talouden ja toiminnan seurantajärjestelmän, jolla todennetaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen tai niistä poikkeaminen. Yhtymähallitus raportoi neljän (4) kuukauden välein jäsenkuntakohtaisesti toiminnan ja talouden toteutumisesta jäsenkunnille. 26 §:n mukaan jäsenkuntien maksuosuudet määräytyvät jäsenkuntien käyttämien palvelujen mukaan.

Hyvinvointilautakunta on 5.4.2022 pitämässään kokouksessa todennut, että huhtikuussa hyvinvointilautakunnan käytössä oli vain Keusoten vuoden 2021 tilinpäätöstiedot ja vasta elokuussa 2022 hyvinvointilautakunnan käytössä oli Keusoten taloustiedot 5/2022. Vuoden 2021 tilinpäätöstietojen mukaan kalleimmat palvelut Mäntsälässä olivat hoivapalvelut, suun terveydenhuolto ja aikuissosiaalityö. Verrattuna vuoden 2020 tilastoihin, vuoden 2021 aikana palveluihin pääsi vähemmän ihmisiä, mutta kustannukset olivat siitä huolimatta nousseet. Henkilöstöpulaa oli korjattu vuokratyövoimalla, ylityökorvauksilla sekä kutsurahoilla. Mäntsälän kuntalaisille järjestettyjen hoivapalvelujen kalleus ei selity Mäntsälän ikärakenteella, sillä kunnan osuus yli 75-vuotiaista oli vain 11 %.

Hyvinvointilautakunta on seuraavan kerran seurannut Keusoten taloutta 9.8.2022 pitämässään kokouksessa. Tällöin todettiin Keusoten henkilöstön saatavuushaasteen edelleen jatkuneen. Vajetta paikkaamaan henkilöstöä oli hankittu ostopalvelulla ja tämän lisäksi osaa palveluista oli heikennetty tai ajettu alas sillä seurauksella, että jonot palveluihin olivat kasvaneet. Heikennetyistä ja alas ajetuista palveluista huolimatta sotemenojen ylitysennuste oli yhteensä 39,7 M euroa, josta Mäntsälän osuus oli erikoissairaanhoidon alitusten jälkeen yhteensä 2,9 M euroa.

Hyvinvointilautakunta tuo esiin huolensa liittyen Keusoten kasvaviin kustannuksiin ja kustannuksista huolimatta yhä heikkenevään palvelujen saatavuuteen. Hyvinvointilautakunta huomauttaa, että perussopimuksen (21.6.2017) 3 §:n mukaisesti kuntayhtymä on velvollinen järjestämään ne sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka eri lakien mukaan ovat jäsenkuntien järjestämisvastuulla eli ehkäisevät, korjaavat ja hoitavat, kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut

yhtenäisenä kokonaisuutena. Tämä ei kuitenkaan ole toteutunut, sillä esimerkiksi nuorisoasemien asiakkuuteen on ollut jonoja ja kotihoidon asiakaskäyntejä on jouduttu lyhentämään ja jättämään jopa tekemättä. Myöskään neuvola- ja kouluterveydenhuollon palveluja ei ole toteutettu terveydenhuoltolain (1326/2010) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti. Palvelujen saatavuuden puutteet ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat palvelujen laatuun sitä heikentävästi.

Hyvinvointilautakunnan saaman palautteen mukaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisia päätöksiä on odotettu kohtuuttoman pitkiä aikoja, vaikka sosiaalihuoltolain 4 §:n mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden edun toteutumiseen. Saadun palautteen mukaan, mikäli sosiaali- ja terveystyöpalveluja tarvitsevilla henkilöllä ei ole läheisiä pitämässä hänestä ja hänen asioistaan huolta, avun tarpeessa oleva henkilö ei ole saanut sosiaalihuoltolain mukaista oikea-aikaista, oikeanlaista tai riittävää tukea.

Haastetta on koettu myös palveluihin hakeutumisessa ja niihin pääsemisessä. Keusoten takaisinsoiton vasteaikojen mukaan terveydenhuoltolain 50 §:n mukainen välitön yhteydenosaanti virka-aikana on toteutunut tämän vuoden aikana vastaanottojen puhelinpalvelussa Mäntsälässä 63-prosenttisesti (6.10.2022 päivittyneen raportin mukaan). Tämä tarkoittaa sitä, että välitön yhteydenosaanti jäi toteutumatta reilu kolmanneksella kaikista yhteyttä ottaneista asiakkaista. Hyvinvointilautakunnan saaman palautteen mukaan tämä on näyttäytynyt ulospäin niin, ettei hoitohenkilökuntaan saada yhteyttä puhelimitse tai paikan päällä käymällä, sillä keskitetyssä puhelinpalvelussa on toisinaan ollut usean päivän jonot, eikä terveysasemalla ole enää matalan kynnyksen infopistettä. Tämä on aiheuttanut turvattomuutta etenkin ikäihmisissä. Hyvinvointilautakunta on saanut palautetta myös pitkistä jonotusajoista hoitajien vastaanotoille sekä lääkäriaikojen siirtämisestä ja perumisesta.

Mäntsälän kunnan hyvinvointilautakunta kehottaa Keusotea korjaamaan edellä mainitut epäkohdat ja pyytää Keusotea antamaan lausunтовastineen Mäntsälän kunnanhallitukselle 30.11.2022 mennessä.

Mäntsälässä 11.10.2022

Mäntsälän hyvinvointilautakunta